

Danyýel kitaby — ýüz sekiz-nji bölüm

Pygamberlik Simwolizmini Açmak: Ylham Kitabyndaky Ýedi Surnaýyň Giňişleýin Seljermesi

Jeff Pippenger

2024-02-29

William Miller Ylham kitabyndaky ýedi ýygnak, ýedi möhür we ýedi surnaý barada uly nur aldy. Ol şol pygamberlik nyşanlaryny butparazlygyň, onuň yzysüre-de papalygyň iki weýran ediji güýjüniň çäginde ýerleşdirdi. Ol şol nyşanlaryň her bir pygamberlik häsiýetini görmedi, ýöne onuň gören zady resullaryň döwründen dünýäniň ahyryna çenli Hudaýyň ýygnagynyň içki taryhyna we daşarky taryhyna degişli düýpli düşüňjani berkarar etdi. Içki taryh ýygnaklar arkaly görkezildi, ýygnaklaryň daşarky taryhy bolsa möhürler arkaly görkezildi. Ol surnaýlaryň Rime garşy Hudaýyň höküm-sudunyň nyşanlarydygyny, munuň bolsa dünýäniň ahyrynda Rime garşy Hudaýyň höküm-sudunyň öňden görkezilmesidigini gördi; emma ol dünýäniň ahyryndaky Rimiň üç esse birleşmeden ybaratdygyny görmedi.

Uria Smit tarapyndan ýazylan Daniel and Revelation atly kitapda käbir nädogry pikirler bardyr, emma uýa Waýt tarapyndan ol “Hudaýyň kömek berýän eli” diýlip häsiýetlendirildi. Ol bu kitabyň The Great Controversy, Patriarchs and Prophets hem-de The Desire of Ages bilen bilelikde ýaýradylmalydygyny görkezdi. Onuň güýçli goldawy bu kitabyň öz kitaplary bilen birmeňzeş ylham derejesinde bolandygyny aňlatmaýardy, eýsem bu kitabyň “beýik öwüt-ündewleri” özünde jemleýändigini we “köp gymmatly janlary hakykatyň bilişine getirmekde” jogapkär bolandygyny aňladýardy.

Kitapda, 1844-nji ýylyň 22-nji oktyabryndan öň görünmedik pygamberlik düşüňjeleri bilen birlikde, Millerit pygamberlik mantygy ulanylýar. Üç Hasradyň üç esse ulanylyşyny beýan ederisde, kitpdaky böleklere salgylanarys.

Miller şeýle diýdi: “ýedi surnaý ýeriň, ýa-da Rim şalygynyň üstüne iberilen ýedi aýratyn we agyr jeza barada taryhdyr.” Ilkinji dört surnaý butparaz Rime getirilen jezalary aňladýar, başinji we altynjy surnaý bolsa papalyk Rime getirilen Hudaýyň jezalarydy, emma Miller ýedinji surnaýyň Häzirki Zamanyň Rimine garşy Hudaýyň hökümünü aňladýandygyny ykrar etmezdi. Ylham kitabyndaky ýedi möhür we ýedi surnaý barada aýdyp, Uriah Smith şeýle ýazdy:

“Kitaby alanson, Guzynyň möhürleri derrew açmaga girişýändigini görünýär; we her bir möhüriň astynda bolup geçýän wakalara resulyň ünsi çekilýär. Ýedi sanynyň Mukaddes Ýazgylarda dolulygy we kämilligi aňladýandygy eýýäm bellik edildi. Şonuň üçin ýedi möhür belli bir derejedäki wakalaryň tutuş toplumynyň özüne alyar; belki-de Konstantiniň döwrüne çenli ýetip, ýedi surnaý bolsa şol döwürden soňraky başga bir tapgyry görkezýär diýmek dogry bolup bilmez. Surnaýlar möhürleriň wakalary bilen bir wagtda bolup geçýän, ýöne häsiýeti boýunça bütinleý başga bolan wakalaryň bir toparyny aňladýar. Surnaý urşuň nyşanydyr; şonuň üçin surnaýlar Hoş Habar döwründe milletleriň arasynda bolup geçmeli uly syýasy sarsygnlary aňladýar. Möhürler bolsa dini häsiýetdäki wakalary aňladýar we mesihilik

eýýamynyň açylyşyndan başlap, Mesihiniň gelişine çenli ybadathananyň taryhyny öz içine alýar.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 431.

Surna urşuň we syýasy tolgunşyklaryň nyşanydyr. Ylham kitabynyň sekizinji bapynyň ikinji aýaty barada aýtmak bilen, Smit şeýle diýýär:

“2-NJI AÝAT. Men Hudaýyň önünde duran ýedi perişdäni gördüm; olara ýedi surnaý berildi.”

“Bu aýat täze we özboluşly wakalar tapgyryny girizýär. Möhürlerde biz Hoş Habar döwrüniň diýlip atlandyrylýan zamanasynda ybadathananyň taryhyny gördük. Indi girizilýän ýedi surnaýda bolsa, şol bir döwrüň dowamynda bolup geçmeli bolan esasy syýasy we harby wakalary görýäris.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 476.

Ýedinji möhür Ylham kitabynyň sekizinji babyndaky ilkinji alty aýatda açylýar, we ýetginjek ýedinji möhüriň açylmagynyň fonunda, ýedi surnaýly ýedi perişde surnaý çalmaga taýýarlanýar.

Ol ýedinji möhri açanda, gökde ýarym sagat çemesi dymşlyk boldy. Men Hudaýyň önünde duran ýedi perişdäni gördüm; olara ýedi surnaý berildi. Soň başga bir perişde gelip, gurbanlyk sypasynyň ýanynda durdy; onuň elinde altyn buhurdan bardy. Oňa köp buhur berildi ki, ony ähli mukaddesleriň dogadilegleri bilen bile tagtyň önünde duran altyn gurbanlyk sypasynyň üstünde hödür etsin. Buhuryň tüssäsi, mukaddesleriň dogadilegleri bilen bile, perişdäniň elinden Hudaýyň huzuryna göterildi. Perişde buhurdany aldy-da, ony gurbanlyk sypasynyň ody bilen dolduryp, ýere zyňdy; şonda sesler, gümmürdi sesleri, ýyldyrymlar we ýer titremesi boldy. Soň ýedi surnaýly ýedi perişde surnaý çalmaga taýýarlanyşdy. Ylham 8:1–6.

Biz öňki makalalarda bir pygamberlik anomaliýasyny kesgitläp gelýäris, emma onuň aýratyn pygamberlik hadysasyna entek anyk ýüzlenmändik. Şol anomaliýa şundan ybaratdyr: pygamberlik taryhyndaky ýol belgileriniň yzygiderliligini aňladýan nyşanlar, özleriniň wekilçilik edýän taryhynyň ahyrynda hemmesi bir ýere jemlenýär. Biz Ezekeiliň sekizinji babyndaky dört nejislik arkaly görkezilen Laodikiýa Adventizminiň dört nesliniň belli ýol belgilerini görkezendigini, ýöne olaryň hersiniň synag hökmünde ýüz kyrk dört müňüň möhürleniş taryhynda gaýtalanýandygyny görkezdik. Bu anomaliýa ýedi surnaýda hem duş gelýär; çünki olar butparaz Rimiň, papalyk Rimiň we häzirki zaman Rimiň üstüne inýän belli hökümleri aňlatsalar-da, häzirki zaman Rimiň üstündäki ýerine ýetiriji höküm ýakynda geljek Ýekşenbe kanuny bilen başlananda, olaryň hemmesi ýene-de bilelikde jemlenýär.

Ýedi surnaýyň geçmişde ýerine ýetirilen anyk seneleri bar, emma Waýtyň uýasy hem Ylham kitabynyň sekizinji babynda agzalýan ýedi surnaýly ýedi perişdäni ýakynda geljek ýekşenbe kanunynyň taryhynda ýerleşdirýär.

“Bäşinji möhüri açanda, gurbanlygyň astynda Hudaýyň sözi we özlerinde bolan şaýatlyk sebäpli öldürilenleriň janlaryny gördüm; olar güýçli ses bilen şeýle diýip gygyrdylar: Eý Mukaddes we Hak Reb, ýerde ýaşaýanlardan biziň ganymyzyň hasabyny haçana çenli soraman, onuň üçin ar alman durarsyň? Olaryň her birine ak don berildi [Olar päk we mukaddes diýlip yglan edildiler]; olara ýene biraz wagt dynç almaklary aýdyldy, özləri ýaly öldürilmeli bolan gullukdaşlarynyň hem-de doganlarynyň sany dolýança’ [Ylham 6:9–11]. Bu

ýerde Ýuhanna hakykatda bolup geçen däl-de, geljekde belli bir döwürde boljak wakalar görkezildi.

“Ylham 8:1–4 sitata getirildi.” Manuscript Releases, 20-nji tom, 197.

Öňki parçatda Uayt uýam başinji möhüriň gürrüňini we onuň amala aşmagyny sekizinji bapda ýedi perişdäniň surnaý çalmaga ýakynlaşan döwrüne degişli edýär, emma şol bir şekillendirişi Ylham kitabynyň on sekizinji babyndaky iki sesiň taryhynda hem ýerleşdirýär.

“Bäşinji möhür açylanda, Ylham alyjy Ýahýa görnüşde gurbanlyk sypasynyň astynda Hudaýyň Sözi we Isa Mesihniň şaýatlygy ugrunda öldürilenleriň jemagatyny gördi. Şondan soňra Ylham kitabyň on sekizinji babynda beýan edilen wakalar gelip ýetdi; şol ýerde sadyk we hakykatçyl bolanlar Wawilondan çykмага çagyrylýar. [Ylham 18:1–5, sitata getirilýär.]” Manuscript Releases, 20-nji tom, 14.

Ýedi surnaý, butparaz, papalyk we Häzirki Rimiň taryhynda Hudaýyň hökmini aňladýar, emma olar 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynyň taryhynda hem-de tizden geljek Ýekşenbe kanunynyň ikinji sesinde-de şöhlendirilýär. Ylham kitabynyň sekizinji babyndaky ilkinji alty aýata ýüzlenenden soň, Urýa Smit ilkinji dört surnaýyň taryhy taýdan amal bolşuny beýan edip başlaýar.

“Ýedi surna baradaky tema bu ýerde gaýtadan dowam etdirilýär we şu babyň galan bölegini hem-de 9-njy babyň tutuşyny eýeleýär. Ýedi perişde surna çalmaga taýýarlanýar. Olaryň surna çalyşy, ilkinji dört surnada beýan edilişi ýaly, köne Rim imperiýasynyň onuň on bölünişine dargamagyndan başlanýan Danyýel 2 we 7-däki pygamberlige goşmaça hökmünde ýüze çykýar.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 477.

Smit ilkinji dört surnaýyň Hudaýyň butparaz Rime çykaran hökmleridigini görkezýär. Ol ýedinji aýaty sitirläp, birinji surnaýyň pygamberlik häsiýetlerini görkezýär, soňra bolsa onuň taryhy berjaý bolşuny kesgitleýär.

Günbatar Rimiň pese gaçýşynyň ýolunda onuň başyna inen ilkinji agyr we jebirli höküm, soňraky çozuşlara ýol açan Alarik baştutanlygyndaky gotlar bilen bolan uruşdy. Rim imperatory Feodosiýiň ölümi 395-nji ýylyň ýanwarynda bolup geçdi, gyş tamamlanmanka hem Alarigiň baştutanlygyndaky gotlar imperiýa garşy ýarag göteripdiler.

Alarik tarapyndan amala aşyrylan ilkinji çozuş Frakiýany, Makedoniýany, Attikany we Peloponnesi weýran etdi, emma Rim şäherine ýetmedi. Şeýle-de bolsa, onuň ikinji çozuşynda got baştutany Alplardan hem-de Apenninlerden geçip, tiz wagtda wagşylaryň gazabyna şam bolan “ebedi şäheriň” diwarlarynyň önünde peýda boldy.

“Birinji surnaýyň ýaňlanşy dördünji asyryň ahylary we ondan soňky döwürlerde bolup geçýär hem-de gotlaryň astynda Rim imperiýasyna edilen bu weýran ediji çozuşlara degişlidir.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 478.

Smit Alarikni ilkinji surnaý arkaly görkezilen butparaz Rimiň üstüne gelen Hudaýyň höküm-süýjüliginiň nyşany hökmünde kesgitleýär. Surnaýlaryň her biriniň şol surnaýy aňladýan taryhy şahsyýeti bardyr; Alarik dördünji asyryň ahryryndan ilkinji surnaýyň gelip ýetmegini aňladýar. Miller bu surnaýyň Rimiň üstüne ýekşenbe gününü mejbury berjaý etdirmek sebäpli

getirilendigini görüp bilmezdi, çünki Miller ýekşenbe saklaýjydy. Smit hem bu hakykaty gözden saldy, emma Smit mejbury ýekşenbe kanunynyň ilkinjisiniň Konstantin tarapyndan 321-nji ýylda girizilendigini ykrar etdi. Ýekşenbe gününü mejbury berjaý etdirmek bilen baglanyşykly pygamberlik ýörelgesi hemişe şol bir bolmagynda galýar, çünki Hudaý hiç wagt üýtgemeyär, we şol ýörelge şudur: “milli dinden dönmekden soň milli heläkçilik gelýär”. Alarik milli heläkçiligiň başlangyjyny aňladýar, ol hem hut Konstantin ilkinji ýekşenbe kanunyny kabul eden döwürde başlady.

Smit sekizinji aýaty sitirlemek bilen dowam edýär; ol ýerde ikinji surnay görkezilýär, soňra bolsa öz düşündirişini dowam etdirýär:

“Konstantinden soň Rim imperiýasy üç bölege bölündi; sonuň üçin hem ‘adamlaryň üçden bir bölegi’ we ş.m. diýen gaýtalanýan bellik, gamçynyň astynda bolan imperiýanyň üçden bir bölegine yşarat edýär. Rim patyşalygynyň bu bölünişi Konstantiniň ölümi bilen onuň üç ogly — Konstansius, Konstantin II we Konstans — arasynda amala aşyryldy. Konstansius Gündogary eýeledi hem-de imperiýanyň paýtagty bolan Konstantinopolda öz ýaşajak ýerini belledi. Ikinji Konstantin Britaniýany, Galliýany we Ispaniýany elde saklady. Konstans Illyrikumy, Afrikany we Italiýany elde saklady. (Seret: Sabine’s Ecclesiastical History, 155-nji sah.) Bu hemmelere mälum taryhy hakykat barada Elliott, Albert Barnesiň Rev.12:4 baradaky belliklerinde getirişine görä, şeýle diýýär: ‘In bolmanda iki gezek, Rim imperiýasy hemişelik ýagdaýda Gündogar we Günbatar diýen iki bölege bölünmezinden öň, imperiýanyň üç taraply bölünişi bolupdy. Birinjisi m.ö. 311-nji ýylda bolup, ol Konstantin, Lisiniý we Maksimin arasynda bölünipdi; beýlekisi bolsa, m.ö. 337-nji ýylda, Konstantiniň ölüminden soň, Konstans bilen Konstansius arasynda bolupdy.’” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 480.

Taryhçylaryň salgylanýan, Smitiň bolsa getirýän Rimiň üç bölege, şeýle hem iki bölege bölünendigi baradaky taryhy hadysa, Häzirki Zamanýň Rimininiň üç gatly birleşigini kesgitleýän Rim bölekleridir; bu birleşik iki bölege bölünen gurluşy emele getirýär we ybadathana bilen döwletiň utgaşygyny aňladýar. Smit sözünü dowam etdirende, ol ikinji surnay bilen baglanyşykly taryhy şahsyýeti kesgitleýär.

“Ikinji surna çalnanda bolup geçen wakalary şekillendirýän taryh, ähtimal, gorkunç Genserigiň ilki Afrikany, soňra bolsa Italiýäni basyp alşy we boýun egdirşi bilen baglydyr. Onuň ýeňişleri esasan DEÑIZ arkaly amala aşyryldy; we onuň gazanan dabaralary “ot bilen ýanyp duran uly dagyň deňze taşlanan ýaly” boldy. Deňiz güýçleriniň çaknyşygyny we deňiz kenarlarynda söweşiň döreden umumy weýrançylygyny mundan gowy, ýa-da hatda munuň ýaly derejede gowy, haýsy şekil beýan edip biler? Bu surnany düşündirýänimizde, söwda dünýäsine aýratyn täsir ýetirjek käbir wakalary gözlemelidir. Ulanylýan nyşan tebigy ýagdaýda bizi tolgunyşa we başagaýlyga garaşmaga alyp barýar. Gazaply deňiz söweşlerinden başga hiç zat bu pygamberligi ýerine ýetirip bilmezdi. Eger ilkinji dört surna Rim imperiýasynyň çökmegine goşant goşan dört täsin waka degişli bolsa, we birinji surna Alarik baştutanlygyndaky gotlaryň weýrançylyklaryna degişli bolsa, onda bu ýerde biz Rim häkimiýetini sarsdyran we onuň synmagyna alyp baran ondan soňky indiki basybalyjylyk hereketine tebigy ýagdaýda garaşýarys. Ondan soňky uly çozuş wandallaryň baştutany bolan “gorkunç Genserigiň” çozuşydy. Onuň işjeňligi biziň eramyznyň 428–468-nji ýyllarynda bolup geçdi. Bu beýik

wandal serdarynyň baş düşelgesi Afrikada ýerleşýärdi....”

«Rimiň ýykylmagynda bu gaýduwsyz deňiz talaňçysynyň oýnan möhüm orny barada jenap Gibbon şeýle manyly sözleri ulanýar: “Rim imperiýasynyň weýran edilmeginde Genserik ady Alarik we Attila atlary bilen deň derejä mynasyp boldy.”» Uriah Smith, Daniel and Revelation, 481, 484.

Gibbonyň ilkinji üç surnaýyň taryhy nyşanlaryny görkezendigini sitata getirip duran Smit, Genserigiň ikinji surnaýdygyny kesgitledi we soňra şeýle diýdi: Genserik “Alarik we Attila bilen deň derejede durmaga mynasypdy.” Alarik birinji surnaýdyr, Genserik ikinji surnaýdyr, we Hun Attila onunjy aýatda agzalýan üçünji surnaýdy. Smit Genserik arkaly şekillendirilýän ikinji surnaýyň “428-468” ýyllaryň taryhyny aňladýandygyny görkezdi. Soňra Smit üçünji surnaýy görkezýän onunjy aýady sitata getirýär we gürrüňini dowam etdirýär:

“Bu parçanyň düşündirilişinde we ulanylyşynda, Rim imperiýasynyň agdarylmagyna getirip çykaran üçünji möhüm waka getirilýäris. Şeýle hem, bu üçünji surnaýyň taryhy taýdan berjaý bolşuny tapmakda, birnäçe bölekler üçin Dr. Albert Barnesiň Belliklerine bergidar bolarys. Bu teswiriň düşündirişi boýunça, bu düşündirijiniň aýdyşy ýaly, ‘ýalynly meteor bilen deňeşdirilip bilinjek nähilidir bir serkerde ýa-da söweşiji bolmalydyr; onuň ýörişi täsin derejede şöhratly bolmalydyr; ol birdenkä ýalynly ýyldyz ÝALY peýda bolmalydyr, soňra bolsa suwlarda ýagtylygy öçen ýyldyz ýaly ýitip gitmelidir.’ — Ylham 8 baradaky Bellikler.

Bu ýerde bu surnaýyň Attilanyň rim häkimiýetine garşy alyp baran weýran ediji uruşlaryna hem-de onuň hun goşunlarynyň başynda amala aşyran gazaply çozuşlaryna ýşarat edýändigini öňünden kabul edilýär....

“‘Ýyldyzyň Ady Ajy Ýowşan diýlip atlandyrylýar [ajy netijeleri aňladýar].’ Bu sözler — biziň terjämizdäki dyngy belgileriniň hem görkezşi ýaly, öňki aýat bilen has ýakynndan baglanyşykly bolup — bizi bir salym Attilanyň häsiýetine, onuň sebäp bolan ýa-da gural bolan betbagtçylygyna, hem-de onuň adynyň döredýän howsalasyna gaýtadan ýüzlendirýär.

“‘Düýpli ýok etmek we ýer yüzünden süpürip taşlamak’ diýen sözler onuň ýetiren betbagtçylyklaryny in gowy aňladýan sözlerdir.” Ol özüni “Hudaýyň gamçysy” diýip atlandyrdy.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 484, 487.

Üçünji surnaýyň taryhy, Attila Hun arkaly şekillendirilip, biziň eramyzyň 441-nji ýylyndan onuň 453-nji ýylda ölen wagtyna çenli dowam etdi. Soňra Smit on ikinji aýaty sitata getirýär; ol ýerde dördünji surnaý beýan edilýär we Günbatar Rimiň üç esse nyşanlylygy gün, aý we ýyldyzlar bilen görkezilýän wagşy patyşa Odoakr suratlandyrylýar. Ol bu üç nyşany “gün, aý we ýyldyzlar — çünki olaryň bu ýerde nyşanlar hökmünde ulanylýandygy şübhesizdir — aç-açan Rim hökümetiniň beýik ýşyklandyryjylaryny, ýagny onuň imperatorlaryny, senatorlaryny we konsullaryny aňladýar” diýen nyşanlar hökmünde kesgitleýär. Episkop Nýuton şeýle belleýär: “Günbatar Rimiň soňky imperatory Romuldy; oňa ýaňsylyp Augustulus, ýagny ‘kiçijik Augustus’ diýlip at berlipdi.” Günbatar Rim biziň eramyzyň 476-njy ýylynda ýykyldy. Şeýle-de bolsa, Rim günü söndürilen hem bolsa, senat bilen konsullar dowam edip duran mahaly, onuň tabyn ýşyklandyryjylary gowşaksa-da ýagty saçýardy. Emma köp sanly içerki syýasy sarsgynlardan we syýasy ykbalyň üýtgemelerinden

soň, ahyrynda, biziň eramyzyň 566-njy ýylynda, gadymy hökümetiň ähli görnüşi agdaryldy, Rimiň özi bolsa dünýäniň imperatriçasý bolmakdan Ravennanyň Ekzarhyna paç töleýän garyp gersoglyga öwrüldi.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 487.

Bu ýerde biz Rimiň üç taraplaýyn bölünişigine ýene bir şaýat tapýarys; bu bolsa häzirki zaman Rimiň üç taraplaýyn birleşigini öňünden alamatlandyrýar. Gündogar Rimde we imperator Konstantinde bu üç taraplaýyn bölünişik onuň üç ogly arkaly görkezilipdi, emma Günbatar Rimde ol olaryň dolandyryşynyň üç taraplaýyn görnüşi boldy. Soňra Smit günüň, aýyň we ýyldyzlaryň Günbatar Rimiň nähili aýratyn bir tertip boýunça ýykylmaga sezewar edilendigini aňladýandygyny kesgitleýär. Ol öz beýanyňy soňky üç surnaýyň aşakdaky tanyşdyrylyşy bilen jemleýär.

Bu wagşylaryň ilkinji çözüşlary netijesinde imperiýanyň üstüne inen betbagtçylyklar nähili gorkunç bolan bolsa-da, olar soňundan gelmeli bolan betbagtçylyklar bilen deňeşdirilende göräýmäge ýeňildi. Olar diňe tiz wagtdan Rim dünýäsinin üstüne inip geljek joşgunly siliň öň ýanyndaky ýagşyň ilkinji damjalary ýalydy. Galan üç surnaý, aşakdaky aýatlarda beýan edilişi ýaly, hasrat buludy bilen kölegelenendir.

“13-NJI AYAT. Men seredip gördüm, asmanyň ortasyndan uçup barýan bir perişdäniň güýçli ses bilen şeýle diýýändigini eşitdim: Ýer ýüzünde ýaşaýanlaryň başyna hasrat, hasrat, hasrat gelsin, çünki heniz surnaý çalmaga taýýar duran beýleki üç perişdäniň surnaý sesleri bar.”

“Bu perişde ýedi surnaýly perişdeleriň tapgyrynyň biri däl, eýsem diňe galan üç surnaýyň olaryň sesi astynda bolup geçjek has elhenç wakalar sebäpli bela surnaýlarydygyny yglan edýän biridir. Şeýlelikde, indiki, ýa-da bäşinji surnaý, birinji bela; altynjy surnaý, ikinji bela; ýedinji bolsa, ýedi surnaýyň bu tapgyryndaky iň soňkusy hökmünde, üçünji beladyr.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 493.

Geljekki makalada üç surnaý Waýlary bilen dowam ederis.

Imperial Rimiň öz ýykylyşyndaky betbagtçylyklary, Rimiň imperatorsyz, konsulsyz we senatsyz galýança, olaryň iň soňkusyna çenli öňünden beýan edildi. “Ravenna ekzarklarynyň döwründe Rim ikinji derejä peseldildi.” Günün üçden biri, aýyň üçden biri we ýyldyzlaryň üçden biri uruldy. Sezarlaryň nesli Günbataryň imperatorlary bilen tükenmedi. Rim, öz ýykylmazyndan öň, imperiýa häkimiýetiniň diňe bir bölegine eýe bolupdy. Konstantinopol onuň bilen dünýä imperiýasyny paýlaşýardy. Gotlaram, wandallaram heniz-de imperiýa şäheri bolan şol şäheriň üstünden hökmürowanlyk etmediler; ol şäheriň imperatory, Konstantin tarapyndan imperiýanyň paýtagtynyň ilkinji gezek göçürilmeginden soň, köplenç Rim imperatoryny öz tarapyndan bellenen wekil hem-de orunbasar hökmünde saklaýardy. Konstantinopolyň ykbaly bolsa başga döwürlere saklanypdy we ol beýleki surnaýlar arkaly yglan edilipdi. Gün, aý we ýyldyzlardan henize çenli diňe üçden biri urulypdy.

“Dördünji Surnaýyň jemleýji sözleri Günbatar Imperiýasynyň geljekde dikeldiljegini aňladýar: ‘Günün üçden bir bölegi şöhle saçmady, gije hem edil şonuň ýaly boldy.’ Raýat häkimiýeti babatda Rim Ravenna tabyn boldy, Italiýa bolsa Gündogar Imperiýasynyň basyp alnan welaýaty boldy. Emma, başga pygamberliklere has laýyk degişli bolşy ýaly, şekillere sežde etmäniň goralmagy ilkinji gezek papanyň hem imperatoryň ruhy we dünýewi häkimiýetlerini

gazaply çaknyşyga getirdi; hem-de ähli ybadathanalaryň üstünden papanyň eline ähli häkimiýeti bermek bilen, Ýustinian soňra hökümdarlary döretmek güýjüni özüne alan papalyk agalygynyň öňe ilerlemegine ýardam beriji elini uzatdy. Rebimiziň 800-nji ýylynda papa Şarlman’a Rimlileriň Imperatory diýen ady berdi.’—Keith. Bu at soňra Fransiýanyň patyşasyndan Germaniýanyň patyşasyna ýene geçirildi. Imperator Frensis Ikinji tarapyndan bolsa bu toslama hem ahyrsoňy we hemişelik ýüz dönderildi, 1806-njy ýylyň 6-njy awgustynda.” A. T. Jones, The Great Nations of Today, 54.